

ЧОМУ НЕ СУДИЛОСЯ БУТИ ПРАВУ НА ІСНУВАННЯ ЗАОЧНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ

Ковалевська Є.В., студент заочного факультету Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

Аналізуючи історію нормотворчості в кримінально-процесуальній законодавстві на початку 2014 року, можна сказати, що за короткий період часу Верховна рада України змогла, як втілити в життя новелу Кримінально-процесуального кодексу України (далі - КПК України) - заочне провадження, так з неймовірною швидкістю її скасувати. Досліджуючи хід просування даної новели в кримінально -процесуальному

законодавстві, треба розкрити основні положення правових норм про заочне провадження та причини їх скасування.

Законом України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо заочного кримінального провадження» № 725- VII прийнятого Верховною Радою України 16.01.2014 року передбачалося, що заочне кримінальне провадження здійснюється у разі, якщо підозрюваний, обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення ухиляється від прибуття на виклик до органу досудового розслідування або до суду, при цьому здійснення кримінального провадження визнано можливим за його відсутності. Підозрюваний, обвинувачений вважається таким, що ухиляється від прибуття на виклик, якщо він, будучи належним чином повідомлений про дату, час і місце вчинення процесуальних дій чи проведення судового засідання, повторно не прибув до органу досудового розслідування чи до суду без поважних причин або не повідомив про такі причини, або повідомлені ним причини визнані неповажними.

Рішення про здійснення заочного кримінального провадження приймається слідчим за погодженням з прокурором чи прокурором під час досудового розслідування або судом під час судового провадження. Рішення слідчого, прокурора або суду приймається у формі постанови чи ухвали відповідно та вручається підозрюваному чи обвинуваченому в порядку, передбаченому статтею 523-2 КПК України.

Слідчий, прокурор, слідчий суддя та суд здійснюють вручення повісток, процесуальних рішень та інших документів особі, стосовно якої здійснюється заочне кримінальне провадження, згідно із загальними правилами цього Кодексу, а в разі необхідності - у порядку, передбаченому розділом IX цього Кодексу. Кримінальне провадження починає здійснюватися у формі заочного кримінального провадження лише після належного підтвердження отримання особою постанови або ухвали про здійснення заочного кримінального провадження, яка була вручена в порядку, передбаченому статтею 523-2 КПК України.

Вирок або ухвала про закриття кримінального провадження, ухвалені за результатами заочного кримінального провадження, повинні відповідати загальним вимогам до відповідних судових рішень і містити відомості про строк і порядок подання заяви про їх скасування.

Обвинувачений має право протягом одного місяця з дня отримання копії судового рішення, ухваленого за результатами заочного кримінального провадження, подати заяву про його скасування до суду, що ухвалив відповідне судове рішення.

За результатами розгляду заяви про скасування судового рішення, ухваленого за результатами заочного кримінального провадження, суд постановляє ухвалу, якою: 1) залишає заяву без задоволення; 2) скасовує судове рішення, ухвалене за результатами заочного кримінального провадження, і призначає судовий розгляд у загальному порядку.

Законом України «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України» №732-18 від 28.01.2014 серед інших було скасовано Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо заочного кримінального провадження». Цей закон в подальшому отримав серед засобів масової інформації гриф «диктаторського закону». Так в чому ж були плюси та

мінуси Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо заочного кримінального провадження».

Актуальність цього Закону обумовилася у відсутності у чинному Кримінальному процесуальному кодексі України процедури притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які ухиляються від прибуття до органів досудового розслідування чи суду, що призвело б на практиці до неможливості забезпечити реалізацію принципу невідворотності кримінального покарання та належним чином захистити публічні інтереси держави та права осіб, які потерпіли від кримінального правопорушення. Требі відмітити, що у ряді країн-членів Ради Європи кримінальне процесуальне законодавство передбачає існування процедури заочного кримінального провадження, зокрема, у Резолюції 75 (11) Комітету Міністрів Ради Європи щодо критеріїв, які регламентують провадження, що здійснюється за відсутності обвинуваченого закріплена дана процедура.

З метою недопущення порушення прав та свобод підозрюваного чи обвинуваченого пропонувалося передбачити, що під час здійснення заочного кримінального провадження участь захисника такої особи є обов'язковою. Доведення особою факту, що вона не змогла прийти на судовий виклик з поважних причин чи не змогла повідомити про причини неприбуття з поважних причин, була безумовною підставою для скасування судового рішення, ухваленого за результатами заочного кримінального провадження. Підозрюваному чи обвинуваченому, крім спрощеної процедури оскарження судового рішення, ухваленого за результатами заочного кримінального провадження, гарантується право на оскарження такого рішення в апеляційному порядку. Наслідком прийняття передбачалася реалізація принципу невідворотності кримінального покарання.

Але дивлячись на даний закон через призму ситуації коли країна захлинається в корупції і коли не можна розраховувати з певною достовірністю на чесність судочинства, стверджувати, що практика застосування положень відносно проведення заочного кримінального провадження в Україні відповідала б національній практиці європейських країн, поки зарано. Для реалізації закону про заочне провадження, з боку державних органів повинні вжиті заходи забезпечення ретельної перевірки чи дійсно особа беззастережно відмовилася від свого права виступати в суді, що на практиці може бути пов'язане з низкою проблем і зловживань.